

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Протокол № 5
від « 25 » березня 2020 р.
Голова Приймальної комісії

_____ Омельченко С.О.

«РЕКОМЕНДОВАНО»

Вченою радою
Факультету гуманітарної та
економічної освіти
Протокол № 5
від « 12 » березня 2020 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для вступників на денну (заочну) форму навчання
ФАКУЛЬТЕТУ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ
для здобуття магістерського рівня вищої освіти
за спеціальністю 034 Культурологія

2. Укладач програми:

Федь В.А. – завідувач кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор філософських наук, професор.

3. Пояснювальна записка.

Важливим стратегічним завданням модернізації сучасної освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців відповідно до міжнародних вимог і стандартів.

Іспит з культурології є вступним випробуванням до ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» на навчання за програмою підготовки магістрів за спеціальністю 034 - Культурологія.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 034 Культурологія розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра. Вона орієнтована на визначення рівня обізнаності вступників щодо культурних проблем сучасності, що відіграє важливу роль у становленні світоглядних орієнтирів людини. Програма іспиту з культурології визначає окремі теми і питання, які є важливими для професійної підготовки культуролога і відповідають програмі, рекомендованій Міністерством освіти і науки України.

Згідно з Умовами вступу до вищих навчальних закладів України, затвердженими Міністерством освіти і науки України, прийом на навчання за програмою підготовки магістрів відбувається на конкурсній основі – складання фахового вступного випробування.

Іспит проводиться з метою перевірки теоретичних знань вступників та визначення рівня сформованості у вступників фахової компетенції (інформаційної, соціокультурної тощо), а також здатності та готовності реалізувати здобуті знання та вміння в майбутній професійній діяльності.

Мета програми – спрямувати підготовку вступників згідно з принципом неперервної освіти з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір, формувати компетентного фахівця, стимулювати становлення культури мислення на основі освоєння теорій, концепцій, ідей, оволодіння сучасною базою культурологічних знань, сучасними аналітичними підходами і методами досліджень.

Випробування проходить у письмовій формі, вступники дають письмову відповідь на питання білету виконуючи тестові завдання.

Випробування проходить у письмовій формі, вступники дають письмову відповідь на питання білету виконуючи тестові завдання.

Вступник повинен виявити:

- здатність вільно орієнтуватися в основних теоретичних положеннях;
- здатність розуміти та характеризувати основні етапи історичного розвитку культурології;
- здатність використовувати в пізнавальній діяльності базові знання в галузі культурології;
- здатність орієнтуватися у сучасних культурологічних парадигмах;
- готовність застосовувати знання в безпосередній практичній і науковій діяльності;
- здатність користуватися методологічним арсеналом науки у власних наукових дослідженнях;
- готовність демонструвати базові уявлення основних теоретичних положень;
- готовність демонструвати обізнаність із тенденціями і проблемами розвитку сучасних знань.

4. Форма проведення фахового випробування.

Фахове випробування проводиться у формі тестування (одиничний вибір відповіді) та оцінюється у 60 балів з подальшим переведенням в 200 бальну систему, за білетами, затвердженими кафедрою філософії, історії та соціально-гуманітарних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

5. Структура та зразок білету.

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти

БІЛЕТ № 1

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття рівня _____ магістра _____
за спеціальністю _____ 034 - Культурологія _____

- 1. Хто першим відніс поняття «культура» до духовної діяльності, назвавши «культурою душі» філософію?** 4 б.
- а) І.Кант;
б) Сенека;
в) Цицерон.
- 2. Оберіть правильні формулювання поняття «культура»:** 4 б.
- а) пропас і наслідок творчої діяльності людини;
б) творення нових матеріальних і духовних цінностей;
в) програмна діяльність орієнтована на впорядкування дійсності, протистоянні ентропії.
- 3. Перше наукове визначення поняття «культура» (культура – сукупність «знань, вірувань, мистецтва та звичок, засвоєних людиною як членом суспільства») належить:** 4 б.
- а) І.Гердеру;
б) Шпенглеру;
в) К.Юнгу.
- 4. Вперше в науковий вжиток термін «культурологія» ввів:** 4 б.
- а) І.Гердеру;
б) Л.Вайт;
в) В.Тейлор.
- 5. Яка форма свідомості домінувала в якій культурній добі:** 4 б.
- а) Відродження; 1) релігія;
б) XX ст.; 2) мистецтво;
в) XIX ст.; 3) політика;
г) доба Просвітництва; 4) мораль;
д) Середньовіччя; 5) наука.
- 6. Коли вияв національної культури стає надбанням світової:** 2 б.
- а) коли вія належно розрекламований;
б) коли ним оволоділа вся національна спільнота;
в) коли цінності, розвинені в ній, стають досягненням усього людства.
- 7. Яка установка в культурі більш важлива для розвитку мистецтва:** 2 б.
- а) додержання норми, стильових стандартів;
б) відхилення від стандарту;
в) прагнення поєднати стандарт і нову форму.
- 8. Оберіть правильне визначення категорії «динаміка культури»:** 2 б.
- а) боротьба в культурному процесі різних смаків, поглядів, ідей та форм;
б) зміна форм, стилів, перехід від однієї культурної системи до іншої (можливий і ренесанс, і занепад);
в) рух у бік розвитку шляхом трансформації.
- 9. Яке поняття, введене Л. Гумільовим, означає пристрасне, непоборне прагнення людей до здійснення своїх ідей, цілей, ідеалів; те, що є основою**

всіх історичних діянь:	2 б.
а) пасіонарність;	
б) синкретизм;	
в) харизма.	
10. Культура, виконує кілька життєво важливих функцій, головною з яких є:	2 б.
а) оборонна;	
б) регулятивна;	
в) функція соціалізації.	
11. Важливими стратегічними чинниками виживання нового виду стали:	2 б.
а) «інститут батьківства»;	
б) поява стандартизованих знарядь добування їжі;	
в) зміна стратегії провадження роду.	
12. Культурогенез став можливим завдяки (зазначте усі можливі варіанти):	2 б.
а) свідомому прагненню домінувати серед інших видів;	
б) виникненню нової форми життєдіяльності – суспільства);	
в) розвитку інтелекту	
13. Хто із вчених дивився на життя людини крізь призму двох основних, на його думку, інстинктів – сексуального (інстинкт Еросу, або продовження життя) і руйнівного (інстинкт Танатоса, або смерті):	2 б.
а) К.Юнг;	
б) З.Фрейд;	
в) Ф.Ніцше.	
14. За антропологічною концепцією культури поява культури зумовлена:	2 б.
а) первинним похідними та інтегративними потребами людства;	
б) розвитком релігії, філософії, позитивної науки;	
в) боротьбою за виживання в умовах дикої природи.	
15. Що таке «артефактний світ»:	2 б.
а) створені людиною матеріальні та духовні цінності;	
б) природний світ, що оточує людину;	
в) біосфера.	
16. Основоположником вчення про культурні архетипи як «колективне несвідоме» є:	2 б.
а) Сократ;	
б) А.Адлер;	
в) К.Юнг.	
17. О.Шпенглер вважав, що життєвий цикл кожного типу культури складається з трьох етапів, перший з яких є періодом дитинства і нагромадження сил, другий – періодом виявлення і здійснення всіх потенцій, періодом інтенсивної творчості. Що відповідає третьому етапу:	2 б.
а) період створення шедеврів мистецтва і великих відкриттів у науці;	
б) агонія культури, розклад усіх елементів культури;	
в) період занепаду цивілізації, за якого творчість змінюється безпліддям, становлення – окостенінням.	
18. Хто автор терміна «фаустівська культура»:	2 б.
а) Г.Гете;	
б) І.Кант;	
в) О.Шпенглер.	
19. Ігрову природу культури, діяльність-гру обґрунтували (зазначте всі можливі варіанти):	2 б.
а) Г.-Г.Гадамер;	
б) К.Керепьї;	
в) Й.Хейзинга.	

- 20. Що зумовлює формування нової культурної епохи:** **2 б.**
 а) соціально-культурні зміни у певному культурному регіоні;
 б) нова культурно творча ідея;
 в) поява генерації художніх чи наукових геніїв.
- 21. Які категорії культурології стосуються діалогу культур (зазначте усі можливі варіанти):** **2 б.**
 а) мультикультуралізм;
 б) культурна інтеграція;
 в) культурна самобутність.
- 22. Які категорії культурології у своєму змісті відображають проблеми включення особистості в культурний простір:** **2 б.**
 а) інкультурація особистості;
 б) культурна ідентифікація;
 в) культурна картина світу.
- 23. Національна культура, на думку Д.Антоновича, у своїй структурі містить:** **2 б.**
 а) побутову, професійну, елітарну культуру;
 б) народну культуру та «культуру інтелектуальної верстви»;
 в) низьку, високу, масову культуру.
- 24. Як називається культура, що осмислює сама себе:** **2 б.**
 а) історія культури;
 б) культурологія;
 в) філософія культури.
- 25. Аксіологічний методологічний підхід дозволяє виділити:** **2 б.**
 а) адаптаційні можливості певної культури;
 б) певну культуру як абсолютну цінність та проаналізувати інші культури через призму цінностей обраної культури;
 в) виділити інтеграційні можливості певної культури;

Разом 60 балів

Таблиця переведення у 200 бальну систему

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
100	102	104	106	108	110	112	114	116	118	120	122	124	126	128	130	132
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43
134	136	138	140	142	144	146	148	150	152	154	156	158	160	162	164	166
44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
168	170	172	174	176	178	180	182	184	186	188	190	192	194	196	198	200

Голова атестаційної комісії _____

Саяпіна С. А.

Голова приймальної комісії _____

Омельченко С.О.

6. Критерії оцінювання.

Кількість тестових питань у білетах – 25. Тестові завдання закритої форми з вибором однієї правильної відповіді оцінюються: з 1- 20 питання по 2 бали та з 21 – 25 питання по 4 бали (тобто всього 60 балів). Мінімальна кількість балів – 100 балів. До кожного з таких завдань пропонується 3 варіанти відповідей, серед яких лише одна є правильною. При розробці критеріїв оцінки за основу бралася повнота і правильність відповіді, глибина освоєння історико-філософських теорій, концепцій, ідей та культура філософського мислення. Завдання вважатиметься виконаним правильно і вступник отримує 60 (200) балів, якщо обрано та певним чином позначено усі правильні варіанти відповідей. Завдання вважатиметься виконаним неправильно й учасник отримує від 0 до 90 балів, якщо позначено більшість неправильних варіантів відповідей або не позначено жодного правильного варіанту відповіді. В своїх відповідях вступники повинні продемонструвати глибину та усвідомленість філософських знань, уміння і навички застосовувати основні евристичні прийоми.

Переведення в 200 бальну систему здійснюється наступним чином:

Бали отримані на випробуванні	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Бал, що вноситься до відомості	100	102	104	106	108	110	112	114	116	118	120	122	124	126	128	130	132
Бали отримані на випробуванні	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43
Бал, що вноситься до відомості	134	136	138	140	142	144	146	148	150	152	154	156	158	160	162	164	166
Бали отримані на випробуванні	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
Бал, що вноситься до відомості	168	170	172	174	176	178	180	182	184	186	188	190	192	194	196	198	200

7. Основні питання для підготовки випробування.

1. Предмет і метод культурології. Завдання культурології.
2. Поняття культури. Різноманітні концепції визначення культури.
3. Культура як „друга природа“. Співвідношення культури і натури.
4. Культура як світ знаків. Інформаційно-семіотичні концепції культури.
5. Людинотворча сутність культури.
6. Матеріальна і духовна культура, умовність їх розподілу.
7. Феномени духовної культури, їх взаємодія.
8. Функції культури, їх взаємодія.
9. Культура і цивілізація. О.Шпенглер "Закат Європи".
10. Культура як творчість. Специфіка духовного виробництва.
11. Релігія як складова духовної культури людства. Вплив християнства на українську культуру.
12. Культура як детермінант розвитку суспільства. Проблеми виховання моралі в сучасному суспільстві.
13. Мистецтво і художня культура. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва.
14. Освіта як важлива складова духовної культури людства.
15. Мова як фундамент, умова і засіб розвитку культури.
16. Культура як суспільний феномен. Соціальне наслідування через мову. Бердяєв М. "Філософія нерівності". "Про культуру".
17. Критика культури в західноєвропейських культурологічних концепціях (Ф. Ніцше, О.Шпенглер, З.Фрейд, Х.Ортега-і-Гассет).
18. Плюралізм культур. Локальні культури та їх еволюція. Теорія "культурних циклів" А. Тойнбі.
19. Історична типологія культур. Діалог культур "Схід-Захід".
20. Основні періоди та тенденції в розвитку культури.
21. Етнонаціональні характеристики культури. Національна культура, національна мова.
22. Виникнення культури. Культура первісного суспільств.

23. Культура як гра. Й.Гейзінга "Homo sapiens. Гра і значення як функції формування культури".
24. Культура Стародавнього Єгипту, її внесок в розвиток світової культури і цивілізації.
25. Комплексний характер розвитку мистецтва в Стародавньому Єгипті.
26. Культура Межиріччя (Шумера, Вавілонія, Асірія). Шумерське письмо.
27. Культура Стародавньої Індії. Буддизм. Індуїзм.
28. Видатні літературні пам'ятники Стародавньої Індії. Внесок індійських вчених в розвиток світової культури і цивілізації.
29. Культура Стародавнього Китаю, її внесок в розвиток світової культури і цивілізації. Конфуціанство.
30. Людина і світ в японській культурі.
31. Своєрідність розуміння прекрасного в японській культурі. Синтоїзм.
32. Культура Стародавньої Греції. Релігійно-міфологічні основи в духовній культурі Греції.
33. Еволюція культури Стародавньої Греції. Класичний період і еллінізм..
34. Проблема людини в античній культурі Е.Берті. Діалектика як вираз свободи думки і слова.
35. Античне мистецтво, його значення для розвитку Європейської культури.
36. Культура Стародавнього Риму. Система ідеалів і цінностей римлян.
37. Культура Візантії, її вплив на розвиток української культури
38. Культура західноєвропейського Середньовіччя. Роль католицизму в культурі західної Європи.
39. Гуманізм епохи Відродження. Основні риси культури епохи Відродження.
40. Мистецтво епохи Відродження. Генії Відродження.
41. Культура Реформації, її роль в становленні світової культури.
42. Культура Нового часу. Основні стилі мистецтва XVII ст.
43. Культура XVIII ст. Просвітництво. Системи виховання видатних просвітителів (Д.Дідро, Ж-Ж Руссо, Г.Сковорода).
44. Європейська культура XIX ст. Символізм. Реалізм.

45. Ідейні принципи та основні напрями культури модернізму. Гадамер Г.Г. Актуальність прекрасного. Мова і розуміння.

46. Постмодернізм. "Елітарна культура", "масова культура". Ліотар Ж.-Ф. Постмодерний стан.

47. Становлення української культури. Особливості її розвитку. Український культурний архетип. К.Юнг. "Психологія і художня творчість".

48. Культура Київської Русі. Українська культура в умовах боротьби за національну незалежність.

49. Основні напрями розвитку культури сучасної незалежної України.

50. Цивілізоване безкультур'я як одне з протиріч сучасного суспільства. Шляхи подолання цього протиріччя.

8. Список рекомендованої літератури

Основна.

1. Абрамович С. Культурологія: Навчальний посібник/ Семен Абрамович, Марія Тілло, Марія Чикарькова,; Київський нац. торговельно-екон. ун-т, Чернівецький торговельно-екон. ін-т. -К.: Кондор, 2005. -347 с.

2. Антофійчук В. Культурологія: термінол. словник / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Вид. 2-ге, випр. і доп. — Чернівці: Книги-XXI, 2007. — 159с.

3. Афонін В. Культурологія: Навч. посіб. для самост. роботи студ. вищ. навч. закл. / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Кафедра культурології та кіно-, телемистецтва — Луганськ: Альма-матер, 2005. — 248с.

4. Білик Б. Культурологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київський національний торговельно-економічний ун-т. — К.: КНИГА, 2004. — 408с.

5. Герчанівська П. Культурологія: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". Мережа дистанційного навчання. — К.: Університет "Україна", 2003. — 323 с.

6. Гнатчук О. Культурологія: Навч.- метод. посібник / Буковинський держ. медичний ун-т. — Чернівці, 2007. — 202с.

7. Закович М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / Микола Михайлович Закович (ред.). — К.: Знання, 2004. — 567с.
8. Захарченко Г. Культурологія: навч. посіб. — О.: Одеський державний медуніверситет, 2007. — 240с.
9. Матвеева Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл.. — К.: Либідь, 2005. — 512с.
10. Матвієнко Л. Культурологія: навч. посібник / Київський національний торговельно- економічний ун-т. — К.: КНТЕУ, 2007. — 285с.
11. Парахонський Б. О., Погорілий О. І., Йосипенко О. М., Собуцький М. А., Савельєва М. Ю. Культурологія: Навч. посібник / Національний ун-т "Києво-Могилянська академія" / О.І. Погорілий (упоряд.), М.А. Собуцький (упоряд.). — К.: Видавничий дім "КМ Академія", 2003. — 314с.
12. Пашенко Н. Культурологія. Теорія культури: Конспект лекцій / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. — К.: КНУБА, 2006. — 136с.
13. Тюрменко І. І., Буравченкова С. Б., Рудик П. А., Береговий С. І., Кобилянський Є. Е. Культурологія: теорія та історія культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Національний ун-т харчових технологій / І.І. Тюрменко (ред.). — 2-е вид., перероб. та доп. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 368с.

Допоміжна

1. Автономова Н. Философия и филология (о российских дискуссиях 90-х) /Логос. 2010 №4.
2. Аристотель. Поэтика. — М, 2007.
3. Бахтин Л.М. Эстетика словесного творчества.- М.,1999.
4. Боас Ф. Эволюция или диффузия /Антология исследования культуры. — Т.1. _М.,2007.
5. Библер В. На гранях логики и культуры. М.,2013.
6. Бенхабиб С. Притязания культуры. — М., 2003.
7. Баткин Л.М. Тип культуры как историческая целостность / Вопросы философии. 2010. №9.

8. Ингарден Р. Исследования по эстетике. — М., 202.
9. Каган М.С.Философия культуры. –СПб.,2006
10. Кассирер Э. Лекции по философии культуры. / Культурология XX в. Антология –М., 1995.
- 11.Козловски П. Культура постмодерна. –М.,2015.
- 12.Культурология. XX век. Энциклопедия. –М., 1998. –Т.1,2.
- 13.Лотман Ю.М. Символ в системе культуры //Лотман Ю.М. Избранные статьи. –Т.1. Таллинн 2016.
- 14.Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К.,2006.
- 15.Шпет Г. Герменевтика и ее проблемы // Контекст. Литературно-теоретические исследования. 2010.